

Zaterdag 25 mei 1985

Ergens tussen Atlanta en Chattanooga op de Interstate 75

De hagel kwam uit het niets. De lucht werd donkergrijs, alsof er boven de weg plotseling een gordijn was dichtgetrokken. Lissa merkte dat haar handen het stuur steviger vastgrepen terwijl de hagelstenen tegen de autoruit roffelden.

‘Echt iets voor Tennessee, hagel op zo’n prachtige voorjaarsdag,’ zei mama luchtig.

Zij maakt zich geen zorgen, dacht Lissa, dus waarom zou ik dat wel doen? De auto’s achter haar op de I-75 reden nog maar stapvoets en verdwenen in de achteruitkijkspiegel.

‘Maar goed, ik denk dat een flinke beurs voor een kleine universiteit de moeite van het overwegen waard is. Ik weet dat je eigenlijk graag naar een bekende universiteit had gewild, maar ik was eerlijk gezegd wel onder de indruk van deze kleine academie.’

‘Ik moet over zo veel dingen nadenken, mama. Ik heb er hoofdpijn van.’

Mama lachte. ‘Eén dag tegelijk, Lissa.’

De hagel sloeg nu zo hard tegen de ruit dat de stenen uit elkaar spatten.

‘Ik vind dit eng.’

‘Ja. Je kunt beter gas terugnemen, Liss.’ Mama’s stem sloeg over.

De hagel beukte steeds harder, luider. Terwijl ze in de achteruitkijkspiegel keek, vroeg Lissa zich af waar alle andere auto’s gebleven waren.

‘Ik vind dat we langs de kant van de weg moeten wachten. Dit is zo voorbij.’

Lissa trapte op de rem, te snel, en de auto slipte en gleed gevaarlijk naar links. Ze zag de witte strepen die de weghelften van elkaar scheidden in elkaar over lopen. *Hoe moet ik een veilige afstand tot de auto voor me afmeten als er geen strepen meer zijn? Het is één lange, vage, kronkelige lijn.*

Het maakte niet uit – er reden geen auto’s voor hen.

‘Lissa! Rustig aan!’

De auto stond bijna loodrecht op de weg. Wat had haar rij-instructeur over slippen gezegd?

Draai het stuur in de richting waar de auto al in rijdt.

Ze draaide aan het stuur. De auto schoof in de tegenovergestelde richting verder en zigzagde over de snelweg. Links van haar passeerde een auto, heel langzaam.

Wat kijkt die man angstig naar me.

Er klonk getoeter. Of was het de hagel? Rechts kroop een auto voorbij. Daarna ontweek een auto aan de linkerkant hen.

Zo voelt het als je de macht over het stuur kwijt bent.

De hagel die tegen de voorruit stuksloeg, echode het ritme van haar hart dat ze in haar oren hoorde bonken.

Hoe kan ik gaan studeren als ik op de snelweg omkom in een enorme hagelbui?

‘Langzamer, Liss!’ Mama fluisterde, fluisterde doodsbang.

Lissa trapte hard op de rem en de auto slipte opnieuw – ze gleden nu naar rechts, in de richting van de betonnen muur van een viaduct. Lissa keek hoe hij steeds dichterbij kwam.

We botsen tegen die muur. Hij zit onder de graffiti, en wij botsen ertegenaan.

De auto kwam weer recht op de weg terecht en minderde vaart terwijl de muur dichterbij kwam. Het geluid van de hagelstenen viel onder het viaduct even weg. Lissa was zich vaag bewust van de piepende remmen. Dichterbij, dichterbij.

De auto gleed onder het viaduct vandaan, de hagel kletterde weer, de witte strepen kwamen los van elkaar. Ten slotte kwam de auto op de vluchtstrook tot stilstand.

Een snik ontsnapte Lissa. Ze liet haar hoofd hangen en haar handen lagen trillend om het stuur. Samen met haar moeder bleef ze zwijgend en geschokt zitten. Ze hoorde alleen hun zware ademhaling.

‘Dank U, God,’ fluisterde mama ten slotte, seconden later. Of minuten? Ze gaf Lissa een klopje op haar hand. ‘Stil maar. Goed gedaan, liefje.’ Ze schonk Lissa een aarzelend glimlachje.

Lissa bleef trillen. Ze kon haar verstijfde handen niet van het stuur losmaken.

De hagel stopte even plotseling als hij was begonnen en de zon brak door de wolken. Auto's schoten voorbij en opspattend water sloeg tegen de voorruit.

'Schuif maar naar de passagierskant, schat. Ik rij wel.'

Lissa bleef stil zitten, haar handen om het stuur, haar zitvlak aan de bekleding vastgeplakt.

'Schuif eens op. Dan loop ik om.'

Haar ogen ontmoetten even die van haar moeder; ze wisselden een opgeluchte glimlach uit. Nog meer auto's zoefden voorbij. Het natte wegdek glom en glinsterde, een regenboog van kleuren voor hen. Lissa kroop op de passagiersstoel en bewonderde het zachte paarsblauw dat het asfalt even sierde terwijl haar moeder voor de auto langsliep en snel het portier aan de andere kant opendeed.

Op hetzelfde moment zag Lissa in de achteruitkijkspiegel een vrachtwagen die een personenauto probeerde in te halen. De auto week uit, slipte en gleed weg, net als hun auto een paar minuten daarvoor. Ze zag het alsof het in slow motion gebeurde, de auto die over de twee rijstroken naar hen toe schoof, in de richting van haar moeder. De schreeuw welde op in haar keel en kwam tot uitbarsting. 'Mama!'

De auto klapte op de hunne en slingerde Lissa's moeder meters verderop tegen het wegdek van de I-75.

Vrijdag 18 september 1987

Lissa werd zoals gewoonlijk wakker met het geluid van de stemmen. Soms fluisterden ze alleen maar zachtjes, een vage beschuldiging. Op andere momenten schreeuwden ze, woedend en veeleisend.

Een blik op de wekker vertelde haar slaperige brein dat het half acht was. Hoe vaak had ze al op de snooze knop gedrukt? Ze stak haar voeten uit bed en zette ze op de hardhouten vloer. Ze staarde naar het ovale kleedje net links van haar. Het had een ingewikkeld patroon in een overvloed aan kleuren – viooltjes en vlinders. Lissa concentreerde zich op een plek waar zachtgeel in fuchsiaroze overliep. Ze telde tot tien, stond op en liep naar de badkamer terwijl ze haar slapen met haar vingertoppen masseerde. Ze plensde koud water in haar gezicht, greep een handdoek en depte haar gezicht droog. Ze pakte een elastiekje, trok haar verwarde haar in een staart en wond het elastiekje er een, twee, drie keer omheen.

Toen ze weer in haar slaapkamer was, ging ze op het kleedje naast het bed liggen en dwong ze zichzelf vijftig sit-ups te doen terwijl ze naar een denkbeeldige stip op het plafond staarde, de stip die ze had bedacht om hem aan haar therapeute te kunnen melden. Vaste gewoonten, vaste gewoonten.

Ze ging de trap af, liep nog nahijgend de keuken binnen en zette de ketel op het vuur. Ze pakte een theezakje uit een kartonnen doosje, hing het in een beker en deed er twee suikerklontjes bij. Toen de ketel begon te fluiten, tilde ze hem van het gas en goot terwijl ze keek hoe de stoom omhoog kringelde het water in de beker. Ze deed een kastje open en pakte een pak cornflakes. Het maakte niet uit welke, als er maar voldoende suiker in zat om haar energie te geven. Daarna zou de warme thee zijn werk doen.

De lege beker van haar vader stond in de gootsteen. Ze keek naar de kringeltjes om de koffievlek op de rand. Het achtergebleven vuil vertelde haar *Het is al laat*.

‘Lissa! We gaan over tien minuten weg!’

‘Goed, papa,’ fluisterde ze tegen zichzelf.

Terwijl ze op een kruk aan de bar in de keuken zat, bladerde ze nog eens door het boekje. Ze kende het uit haar hoofd – wat niet had kunnen voorkomen dat ze al drie keer voor haar examen was gezakt.

Vandaag gaat het anders, zei ze tegen zichzelf.

Nee, het gaat niet anders. Deze dag wordt net als de afgelopen 423 dagen. Donker, deprimerend, futloos, somber.

Deze dag moest anders worden, zei ze tegen zichzelf en ze dacht aan de brief op haar nachtkastje. *Wanneer kom je Caleb opzoeken?* stond erin.

Haar maag kromp ineen. Ze stelde zich Caleb daar in het donker voor, wachtend op haar.

Vandaag moest anders worden.

‘Goedemorgen, Lissa,’ klonk de stem van mevrouw Rivers vanachter een stapel boeken.

‘Goedemorgen.’ Ze dwong zichzelf te glimlachen, liep achter de uitleenbalie langs naar het grijze, metalen karretje vol boeken. ‘Ik ga dit terugzetten.’

‘Fijn, bedankt.’

Lissa duwde het karretje tussen de kasten door. Langzaam las ze de titels van de boeken en ze kon de ingrediënten van de boeken die haar zo vertrouwd waren bijna proeven. *Rebecca, De vanger in het koren, Hart der duisternis*. Ze trok een gezicht. Die laatste titel paste perfect bij haar leven.

Kruispunten. Daar had ze nooit van gehoord. Ze sloeg het boek voorzichtig open, klapte het toen weer dicht en zette het weer in de kast.

Ze liep terug naar de balie. ‘Ik kies wel een boek om vandaag aan de kleintjes voor te lezen.’

‘Dat is goed, liefje.’ De stem van de bibliothecaresse klonk honingzoet, nog zoeter dan de cornflakes die Lissa die ochtend had gegeten.

Hou op me zielig te vinden!

Maar waarom zou mevrouw Rivers haar niet toegeeflijk aankijken? Het was tenslotte een van Lissa’s favoriete taken om een kinderboek te kiezen en dat voor te lezen aan de eersteklassertjes die vrijdags altijd naar de bibliotheek kwamen.

‘Ik moet vandaag iets eerder weg, direct na het voorleesuurkje.’

‘Dat is goed, kind. Je vader heeft gebeld om te zeggen dat hij je ophaalt. Rijexamen?’

‘Ja.’

‘Deze keer haal je het vast.’

Het was niet mevrouw Rivers’ bedoeling om meewarig te kijken, maar Lissa wist wat ze dacht. Het meisje dat als een van de beste leerlingen van haar jaar van deze school was gekomen, zou geen boeken moeten terugzetten in de schoolbibliotheek. Ze zou aan Harvard moeten studeren of aan Princeton of aan Radcliffe of aan Williams of misschien aan Georgia State. Waar dan ook.

Mislukking. Mislukking.

Zeventien kinderen kwamen de bibliotheek binnen, giechelend en fluisterend. Het deed Lissa pijn om hun vrolijke, nieuwsgierige gezichtjes te zien.

Zo was ik ook. Ik wilde altijd alles weten. Nu is verdwijnen het enige wat ik nog wil.

De kinderen zochten een plaatsje op het kleed en keken haar verwachtingsvol en met grote ogen aan.

‘Vandaag lezen we een verhaal dat *Madeline* heet. Het speelt zich af in een ver land dat Frankrijk heet.’ Ze begon voor te lezen en gaf de personen uit het verhaal een stem.

Het verraste Lissa altijd dat haar eigen stem warm en vol en rustig klonk, heel anders dan de stemmen in haar binnenste.

Mislukking. Jouw schuld. Geef het toch op!

‘Ik ben bang dat je het niet hebt gehaald,’ zei de examiner toen Lissa de motor uitzette en met haar handen gevouwen op haar schoot bleef zitten.

Ze keek hem niet aan.

Ze beet op haar lip, knikte en mompelde: ‘Toch bedankt.’

Ze wilde net uit de auto stappen toen hij zei: ‘Jongedame, ik wil me nergens mee bemoeien, hoor, maar zei je niet dat je al drie keer eerder bent gezakt?’

Ze knikte.

‘Nou, ik hoop dat je het niet erg vindt dat ik het zeg, maar ik denk dat je wel kunt slagen. Je zakt niet omdat je niet kunt rijden. Het komt doordat je zo bloednerveus bent.’ Hij schraapte zijn keel.

Je bent zelf ook bloednerveus, dacht ze, maar ze hield haar sarcastische gedachte voor zich.

‘Ik ken een man die er heel goed in is om jongeren van hun rijangst af te helpen. Hij heeft een rijsschool. Hij is nogal oud, maar hij is wel goed. Hij geeft al dertig jaar rijles aan tieners.’ Hij rommelde in het zakje van zijn overhemd waar met donkerblauw garen *Centraal Bureau Rijvaardigheid* op was gestikt. Hij haalde er een kaartje uit en gaf het aan Lissa.

Ze staaarde ernaar en mompelde: ‘Bedankt.’

De jonge examiner haalde zijn schouders op. ‘Ik zou hem eens bellen. Kan geen kwaad.’

Lissa wachtte bij de stoeprand tot haar vader haar ophaalde. Ze herinnerde zich hem als een joviale man, groot en onbezonnen. Hij had haar vroeger vaak tegen zich aan gedrukt, had vaak met zijn hand op het salontafeltje geslagen en schaterend zijn hoofd achterover gegooid. Dat deed hij allemaal nog steeds, maar het was uiterlijk vertoon. De armen die hij om haar heen sloeg, die grote, gespierde armen, voelden stijf en onbuigzaam aan, een houderige omhelzing die geen troost bood, en zijn woorden klonken al net zo houderig: *Lissa, nu is het afgelopen. We praten er niet meer over. Begrepen?*

Ze voelde de pijn in haar binnenste knagen.

Jouw schuld! schreeuwde een stem.

Zo hard dat ze de stem die *Niet goed genoeg* fluisterde even niet kon horen.

Haar vaders grijze BMW reed de parkeerplaats op. Lissa trok een neutraal gezicht, maar ze wist zeker dat hij aan haar zag dat ze gezakt was, nog voordat ze haar mond opendeed.

Het beeld in haar gedachten was er nog, al was het vaag. Ze giechelde; haar vader liep op zijn tenen door het huis en deed of hij dronken was; haar moeder neuriede zachtjes op de achtergrond. Een vrolijke, zorgeloze, blijde herinnering. Ze kon het melodietje nog horen, dat zacht geneuriede wijsje. Lissa stak letterlijk haar hand uit en probeerde het te grijpen voordat het vervloog. Toen het beeld verdwenen was, meende ze nog steeds vaag het gegiechel te horen.

Toen drong het tot haar door dat het het gebrom van de krachtige motor van de BMW was. Haar vader parkeerde de auto voor haar langs de stoeprand.

Hij schonk haar een brede, hoopvolle glimlach. ‘Hoe ging het?’

Ze haalde haar schouders op en ging zonder hem aan te kijken op de passagiersstoel zitten. ‘Ik ben gezakt.’

Zijn glimlach verdween, de houten arm werd uitgestoken en streek haar rug. Ze voelde het gewicht van de stilte tussen hen. Toen ze zwijgend naar huis reden, deed ze haar ogen dicht en probeerde ze bewust de zachte melodie weer in haar geheugen op te roepen.

In plaats daarvan kwamen de stemmen om haar hoofd fluisteren en ze pikten naar haar als een vogel die tegen het raam tikte. Plotseling werden ze schrill – een sirene, een fluitketel die floot, het inbraakalarm van de burens. Haar hoofd deed er pijn van! Ze wreef over haar slapen.

‘Lissa, gaat het?’ Haar vader keek haar geschrokken aan.

Wat kon ze zeggen? Wat mocht ze zeggen?

‘Tuurlijk, papa. Niets aan de hand.’

Terug in haar kamer liet ze zich op haar bed vallen. Haar armen

bungelden aan de ene kant over de rand, haar benen aan de andere kant. Ze draaide haar hoofd opzij en trok met haar rechterhand de la van haar nachtkastje open. Ze stak haar hand onder een stapeltje ondergoed en sloot hem om een bruin potje pillen. Tweeëndertig stuks. Zorgvuldig bewaard. Dat moest effect hebben. Ze pakte het potje, hield haar vingers eromheen en stelde zich voor dat ze het witte dekseltje eraf haalde.

En Caleb dan? fluisterde een zachte stem die haar aanspoorde om terug te komen.

Ja, Caleb.

Ze draaide zich op haar rug, stak haar hand in de zak van haar spijkerbroek en haalde het visitekaartje eruit. Er zat een vouw in het midden. *Rijschool MacAllister*. Een adres en een telefoonnummer. *Ik zou hem kunnen bellen. Dat kan geen kwaad.*

Ze zette het potje neer, pakte de telefoon en draaide het nummer.

Maandag 21 september

Nog één jaar tot mijn pensioen, zei Ev MacAllister in gedachten tegen zichzelf terwijl hij zich zittend op een stoel vooroverboog om zijn veters vast te maken. Hij bleef niet bij die gedachte stilstaan, want hij hield van zijn werk. Een roeping, noemde hij het. Annie had aanvankelijk gevonden dat hij moest uitkijken naar iets beters dan naast zenuwachtige tieners op de passagiersstoel zitten. Uiteindelijk had ze het begrepen, was ze zelfs enthousiast geworden.

Hij stond kreunend op, dankbaar dat ze het eens waren geworden en zo lang na het ongeluk nog steeds succes hadden met het idee. Kon het bijna vijfendertig jaar geleden zijn?

Zijn eerste leerling reed goed, een meisje van zestien dat zorgvuldig en voorzichtig was en zich goed concentreerde. Makkelijk. De volgende leerling stond op hem te wachten naast de brievenbus langs de onverharde, halfronde oprit voor het oude, Victoriaanse huis waar hij woonde. De lucht was bewolkt en het was verrassend fris voor een septemberdag.

Ev gaf zijn klanten altijd het voordeel van de twijfel en weigerde ze naar hun uiterlijk te beoordelen. Maar hij observeerde al zo lang tieners, dat hij ze verrassend goed aanvoelde, en de gedachten van het meisje dat hij voor zich zag, kon hij lezen alsof ze een bord omhooghield.

Ik ben al een paar keer gezakt en ik ben vreselijk bang. Ik smeeek u me te helpen.

Ze droeg een spijkerbroek en een turquoise T-shirt. Ze had haar warrige, bruine haar in een losse knot gedraaid en die vastgezet met een lang, speerachtig geval. Er staken aan alle kanten lokken uit en een ervan viel langs haar gezicht. Op dat gezicht lag een verdrietige, kwetsbare uitdrukking. Onder haar grote, donkere, uitdrukkingssloze ogen lagen smalle, donkere kringen. Het schoot door hem heen dat ze heel aantrekkelijk zou zijn als ze een paar kilo aankwam. Ze was zo mager dat hij zich afvroeg of ze misschien anorexia had.

‘Goedemorgen, jongedame,’ begroette hij haar en hij stak zijn hand naar haar uit.

Ze gaf hem een slap handje en deed niet eens moeite om haar gelatenheid te verbergen.

‘Jij bent vast Lissa. Ik ben Ev MacAllister. Ben je er klaar voor?’

Ze knikte, keek hem heel even aan en staaarde toen naar de grond. ‘Ja, meneer.’

Hij stelde zich voor dat ze dacht *Heb ik weer, zo’n ouwe kerel.*

Ze keek op. ‘Ik kom alleen maar voor de gratis intake. Ik weet nog niet of les neem.’

‘Dat is prima. Kijk maar hoe je er na vandaag over denkt. Als je wilt doorgaan, dan kan dat.’

Ze knikte weer met haar handen in de zakken van haar spijkerbroek. ‘Hoelang hebt u er meestal voor nodig om iemand te helpen?’

‘Dat hangt helemaal van de persoon af.’

‘O.’

‘Maar ik kan je wel vertellen dat er in de dertig jaar dat ik lesgeef maar een handjevol mensen zijn geweest die hun angsten niet hebben kunnen overwinnen.’

Ze keek hem achterdochtig aan toen hij het woord *angsten* uitsprak. ‘Ik moet opnieuw leren rijden. Het betekent alles voor me.’

‘Dan kunnen we maar beter aan de slag gaan, vind je ook niet?’

Heel even zag Ev iets in haar ogen wat op vastberadenheid leek, maar daarna sloeg ze ze neer en keek ze weer naar de stoep. Dat was genoeg – die blik in haar ogen bracht de herinnering aan een oude, bekende pijn boven. Zijn maag kromp ineen, maar hij beesteedde er geen aandacht aan en liep naar de auto.

‘Goed. Dank u wel, meneer.’

‘Je rijdt vandaag in Ouwe Bessie. Die blauwe Ford Escort daar. Als je het goed vindt, rijden we eerst maar eens een paar rondjes over de oprit om te kijken wat je in je mars hebt.’

Het meisje glimlachte niet.

Dit is een ernstig typetje.

‘Ik vind het goed.’

Lissa keek om zich heen terwijl ze naar de oude auto liep. Het huis stond op een heuvel aan het einde van een brede landweg en keek uit op Lookout Mountain, de berg ertegenover. Een groot, groen tapijt van gras voor het huis splitste de halfronde oprit in tweeën. Het huis was wit en moest geschilderd worden, maar het zag er netjes en schoon uit. Het had een zwart puntdak en een veranda die om het hele huis heen liep en die naar de voordeur leidde. Overal in de tuin en in de plantenbakken groeiden verwilderde bloemen.

Naast de lichtblauwe Ford stonden nog twee auto’s geparkeerd, een rode Buick en een witte Chevrolet Impala. Op de beide zijden van de Ford stond in donkerblauwe letters *Rijschool MacAllister*. Meneer MacAllister droeg een blauw linnen pak dat bijna dezelfde kleur had als zijn auto.

Lissa bekeek hem nieuwsgierig. Hij was lang en mager en stond rechtop, alsof hij in het leger had gezeten. Zijn volle, zilveren haardos was lang – beslist niet militair – en hij droeg blauw met witte sportschoenen die niet bij de rest van zijn uiterlijk pasten.

Ze mocht hem wel. Hij maakte een rustige, zelfverzekerde indruk en hij had nog iets. Vriendelijk. Ja. Dat was het. Hij leek vriendelijk en goedgehumeurd.

‘Goed, Lissa. Voordat je achter het stuur gaat zitten even wat basisprincipes. Ik weet dat je die allemaal al eerder hebt gehoord, maar het kan nooit kwaad ze te herhalen.’ Hij wees het gaspedaal aan, de rem, de richtingaanwijzer, de achteruitkijkspiegel en de zijspiegels. Hij vertelde dat het stuur naarmate de auto harder reed gevoeliger werd en makkelijker te verdraaien was.

Hij wierp een blik op het papier met persoonlijke informatie die ze had opgegeven.

‘Ik zie dat je vroeger zelfstandig reed. Is er iets waarvan je wilt dat ik het weet voordat we beginnen? Ervaringen uit het verleden waarvan ik zou moeten weten?’

Ze schudde te snel haar hoofd, slikte en keek naar de grond.

‘Goed. Laten we dan maar instappen.’ Hij deed het portier van de bestuurderskant open en Lissa nam voorzichtig plaats.

De bekleding was donkerblauw en op sommige plekken bijna doorgesleten. Lissa zag het rempedaal aan de kant van de instructeur. Meneer MacAllister stapte in en deed zijn deur dicht. Ze schrok zonder reden van het geluid.

Ze deed haar veiligheidsriem om, stak de sleutel in het contact. Toen Ouwe Bessie zacht ronkend tot leven kwam, hoorde Lissa de stem.

Jouw schuld.

Ze dwong zichzelf hem te negeren, liet het rempedaal los en trapte voorzichtig het gaspedaal in terwijl ze in haar spiegels keek. Langzaam reed ze over de halfronde oprit voor het grote, witte, houten huis. Een keer boog meneer MacAllister zich naar haar toe en stelde het stuur iets bij toen Ouwe Bessies banden een beetje van de oprit af raakten en op het groene gras terechtwamen.

Na het derde rondje zei hij: ‘Goed, dat gaat prima, Lissa. Stop maar bij die bitternootboom daar.’

Toen ze remde, zag ze tot haar opluchting dat zijn rempedaal automatisch met het hare meeging.

Asjemenou, dacht Ev bij zichzelf. Ondanks haar angstige, bleke gezicht bestuurde het meisje de auto met gemak terwijl ze over de halfronde oprit reed.

‘Lissa, dat ging prima. Laten we nu een klein stukje de straat in rijden en dan is het genoeg voor vandaag.’

Ze keek hem vragend aan. ‘Is dat alles?’

‘We moeten niet te hard van stapel lopen. Stapje voor stapje krijg je je zelfvertrouwen terug.’

Ze reed de brede weg voor het huis op en begon langzaam de heuvel af te rijden.

‘Tijdens de eerste les doe ik het graag rustig aan. Maar zou je bij een tweede les zover zijn dat je over een rustige weg kunt rijden, een weg zonder veel verkeer?’

‘Ja.’

‘Woensdag gaan we naar het Militaire Park van Chickamauga. Het is niet moeilijk om daar te rijden. Je hebt er brede wegen zonder moeilijke bochten, de maximum snelheid is er laag en de omgeving is mooi en ontspannend.’ Hij keek naar Lissa. ‘Alles bij elkaar een goede locatie om te oefenen.’

Ze knikte.

‘Ik wil je zo snel mogelijk weer op de weg krijgen. Ik geloof niet in urenlang rondjes rijden op parkeerterreinen. Daar krijg je het gevoel van dat je in de draaimolen zit.’

Ze knikte weer terwijl de weg zich voor hen uitstreckte.

‘Rij maar een kilometer of drie gewoon rechtdoor. Daarna draaien we bij het benzinstation en gaan terug naar huis.’

De bewolking was opgelost; de lucht had die intens blauwe kleur waar Ev zo van hield. Lookout Mountain rees voor hen op. Vanaf hun positie op de weg, kilometers ervandaan, leek het wel alsof ze er recht tegenaan zouden rijden.

‘Zou je me over je rijgeschiedenis willen vertellen, Lissa? Je zei dat je al een paar keer voor je examen bent gezakt?’

Haar ene hand, de rechter, verstevigde nauwelijks merkbaar zijn greep op het stuur, maar Ev zag het.

‘Eh, nou, ik had mijn rijbewijs en ik reed veel. Maar...’ Nu span-

de de linkerhand zich. De knokkels werden wit. 'Maar er gebeurde een ongeluk en...'

'Sindsdien ben je bang om te rijden.'

Ze keek hem even aan. 'Ja, dat klopt wel zo'n beetje.'

'We moeten dus gaan zorgen dat je meer zelfvertrouwen krijgt, jongedame.'

Haar handen ontspannen zich en ze haalde diep adem. 'Dat zou geweldig zijn, meneer. Ja, dat zou geweldig zijn.'

Ev liet de hordeur dichtslaan toen hij via de veranda binnenkwam. Vijf over half zeven. Hij had trek in een glas citroenlimonade. Het weer was benauwd geworden en Ouwe Bessie had geen airconditioning.

Die jonge vrouw had iets wat hem niet losliet. Iets wat hem dwars... nee, wat hem bang maakte. Hem pijn deed.

Toen hij terug was op de veranda ging hij met zijn glas limonade op de schommelbank zitten. Hij nam een lange teug, deed zijn ogen dicht en probeerde het beeld van de magere, jonge vrouw met haar holle ogen uit zijn hoofd te zetten. Wanhopige ogen die hem ergens om smeekten.

Die hem om leven smeekten.

Zodra hij het toegaf, zag hij haar. Tate. De kleine Tate als baby, met een rond gezichtje en stralende, blauwe ogen. Tate als vijfjarige, met dikke wangetjes, een rimpel in haar voorhoofd en een ondeugende blik. Tate als tienjarige, de kamer uit benend, woest op haar oudere broer. Tate als veertienjarige, haar eerste slokje drank nemend...

Ophouden! zei hij tegen zichzelf. Wat had het voor zin die dingen opnieuw te beleven?

Hij stond op en zei hardop tegen zichzelf: 'Ik help haar graag als ik dat kan.'

Als ik dat kan? Hij had al zo veel andere tieners geholpen. Natuurlijk kon hij het!

En Tate dan?

Voor Tate kon hij niets doen. Had hij niets kunnen doen, ver-

beterde hij zichzelf. Hij sloot zijn ogen en nam nog een slok limonade. Toen liep hij naar zijn kantoortje en ging aan zijn bureau zitten, waar hij snel een aantekening maakte voordat hij weer naar buiten ging. Het was tijd voor zijn volgende klant.

Lissa liet zich kreunend op haar bed vallen.

Weet je, Caleb, ik doe mijn best. Ik beloof je dat ik je snel kom opzoeken.

Ze liet haar ogen door de kamer dwalen. Er was niets veranderd sinds het ongeluk zeventien maanden geleden. Het zou goed zijn een stap te zetten, wat dingen te veranderen, zoals haar therapeute had voorgesteld. Maar ze kon het niet. Elk voorwerp in haar kamer, elk kussen, elk boek, elke foto en elke trofee stond vast op zijn plaats alsof hij eraan was vastgelijmd. Op de een of andere manier vond ze het makkelijker om de dingen te laten staan en zich erdoor te laten bespotten, zich erdoor aan haar andere leven te laten herinneren, het leven voordat... Deze dingen vormden een continue herinnering aan wat geweest was en had moeten voortduren.

Lissa tilde haar hoofd van haar kussen en dwong haar lichaam te bewegen. Ze liep naar het bureau, het schone, witte bureau met zijn drie laden, het bureau dat de huishoudelijke hulp twee keer per week afstofte, opdat niemand zou merken dat het werd verwaarloosd. Ze keek naar de foto van de ruïn, zijn opgeheven, kastanjebruine hoofd, het blauwe lint dat aan zijn hoofdstel was vastgemaakt en dat in de wind wapperde. Lissa zelf stond naast het paard, een verrukte glimlach om haar lippen, haar zwarte ruitercap over haar ogen getrokken, haar haar in een knot eronder. Ze bekeek de foto op een manier die ze zichzelf heel lang niet had toegestaan. *Zorgeloosheid*. Wat was dat zelfs toen een zeldzame emotie op haar gezicht geweest.

Vreugde welde in haar op voordat ze het kon tegenhouden en ze voelde zich precies als op het moment dat de fotograaf de foto

had genomen. Ze wist nog hoe de ruïn was geschrokken en haar met een ruk omhoog had gestoten en hoe ontspannen ze had gelachen.

Ophouden! berispte de stem haar.

Met een stijve hand legde Lissa de foto ondersteboven op haar bureau.

Ze had het gevoel dat dat eenvoudige gebaar haar meer moeite kostte dan het optillen van een zak met vijftwintig kilo paardenvoer.

Ze keek naar de kast tegen de andere muur, liep de ruime kamer door, hief haar hand op en raakte een foto in een vergulde lijst aan. Op deze foto droeg Lissa een glinsterende avondjurk van tafzijde, een nauwsluitend model met het accent op haar aantrekkelijke boezem en smalle taille. Een snoer parels om haar hals en een bungelend rijtje kleine pareltjes in haar oren completeerden haar accessoires. De jurk liep uit in een geschulpte, roze rand boven haar voeten. Haar lippen vormden een brede glimlach terwijl ze haar trofee vasthield. Naast haar stond haar moeder, die knappe mama met haar grijze ogen. Haar asblonde haar was opgestoken en liet haar naakte schouders vrij. Haar blauwe, met lovertjes bestikte jurk glinsterde. Mama, die eruitzag als een oudere zus. Die lachte en trots was op haar dochter.

Met een snel gebaar duwde Lissa de foto om, zodat hij met een klap op het bovenblad van de kast viel. Zo. Ze had het gedaan.

Ze liep terug naar haar bed en ging liggen.

Wat had het voor zin? Morgen zou Helena alles komen schoonmaken en weer rechtzetten. Ze zou de omgevallen lijstjes overeind zetten en zorgvuldig afstoffen. Tenzij Lissa zichzelf zover kreeg dat ze de woorden hardop en met overtuiging uitsprak – ‘Ik wil deze niet meer in mijn kamer’ – zouden de foto’s er morgenmiddag nog staan als ze van de bibliotheek thuiskwam. Hun gouden lijstjes zouden glanzen, de glimlachende gezichten zouden haar bespotten en haar terugroepen naar de tijd dat het leven nog begrijpelijk was.

Lissa herinnerde zich dat ze Caleb had vastgehouden en steeds opnieuw had gezegd: ‘Het komt weer goed. We overleven dit. Dat

beloof ik. Het zal ons niet kapot maken, Caleb. We komen erdoorheen.' Haar armen hadden stijf om zijn nek gelegen en ze had zijn warme adem gevoeld en hem nog steviger vastgepakt.

Had ze die dingen echt gezegd? Geloofde ze ze nog? Nu was zij degene die ernaar verlangde dat iemand zijn armen stijf om haar heen zou slaan en haar zou beloven, haar uit het diepst van zijn hart zou beloven, dat de dingen zouden veranderen. Ze zou het redden en die vreselijke stemmen zouden zwijgen. Maar er was niemand in de buurt. Ze was alleen met de vrolijke, gele muren en het bed met zijn gele spreid en het bureau en de porseleinkast met planken vol linten en trofeeën.

Waarom verwachtte ze dat haar vader nu haar kamer zou binnenkomen en zijn grote armen om haar heen zou slaan en haar zou vasthouden tot ze op zijn schouder had uitgeuild en zou zeggen: 'Stil maar, Lissa. Bij mij ben je veilig'?

Wat verlangde ze ernaar dat hij dat zou zeggen. Ze verlangde naar zijn volle schaterlach, de twinkeling in zijn donkere ogen, de schittering van iemand die van het leven hield. Maar zijn ogen stonden nu dof en, als ze eerlijk was, boos. Dreigend.

Ze bladerde door de post die hij op haar bureau had gelegd. Brochures van drie universiteiten. Een brief van een van de drie:

Geachte juffrouw Randall, op basis van uw uitstekende schoolprestaties en uw indrukwekkende lijst van activiteiten buiten school, kunnen we u tot ons genoegen mededelen dat u in aanmerking komt voor de beurs voor...

Ze pakte het ingelijste middelbareschooldiploma dat op haar bureau stond op en tilde het boven haar hoofd.

Leugens, leugens! Mislukking!

Ze gooide het wild door de kamer en het sloeg tegen de open deur naar de badkamer. Ze hoorde het glas versplinteren en het viel geluidloos op de zachte, blauwe badmat.

Lissa vormde de woorden met haar mond, herhaalde ze twee keer hardop, de woorden die ze al zeventien maanden lang graag

had willen uitspreken. ‘Hou op met die pogingen om mij mijn leven te helpen oppakken, papa. Dat leven is voorbij. Hoort u me? Voorbij. Hou op met proberen het weer goed te maken. Het wordt nooit meer goed.’

Ze liet zich naast het gebroken glas op de badmat zakken en haalde het kleine kaartje uit haar zak. *Rijschool MacAllister*. Om de een of andere vreemde reden glimlachte ze en zag ze in gedachten de lange, oude man met zijn bos zilvergrijs haar, ondanks het drukkende weer gekleed in een pak. Ze herinnerde zich zijn felblauwe strikje en zijn vuile wit met blauwe sportschoenen.

Wè moeten dus gaan zorgen dat je meer zelfvertrouwen krijgt, jongedame.

‘Alstublieft, ja,’ zei Lissa hardop.